
МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Н. В. Захарчук, канд. пед. наук

Аналізуючи процес формування системи екологічних знань учнів старшої школи у процесі фундаменталізації змісту освіти на основі системного підходу, ми вважаємо за доцільне створити експериментальну модель досліджуваного явища, ефективність якої залежить від ефективності функціонування всієї сукупності її компонентів, що забезпечується дотриманням відповідних основоположних принципів організації та проведенням навчальної роботи зі старшокласниками в умовах фундаменталізації змісту освіти.

У нашому дослідженні ми надаємо перевагу принципам фундаменталізації, комплексного підходу до вивчення навколишнього середовища, з використанням міжпредметних зв'язків, єдності дій педагогів і учнівського колективу школи, на основі краєзнавчого принципу навчання, «випереджуючого відображення», зв'язку теорії з практикою.

Виходячи із мети та завдань екологічної освіти школярів, ми визначили серед компонентів досліджуваного процесу духовно-естетичний (виховання почуття краси, добра, любові через пізнання навколишнього світу, природи рідного краю і Батьківщини або їх художніх образів, почуття обов'язку і відповідальності за неї), валеологічний (засвоєння валеологічних знань у системі неперервної освіти), пізнавально-освітній (появляється в освітній функції природи та здійснюється через взаємодію з нею, з іншими людьми, через почуття і переживання, які забарвлюють діяльність), діяльнісний (розкривається у формуванні готовності старшокласника увійти у доросле життя, в т. ч. і професійне, отриманні задоволення від принесення користі докільцю своєю діяльністю, позиціонуванні себе, як людини, що відповідає за наслідки своєї діяльності) та рефлексивно-аналітичний (відображає рівень самооцінки старшокласників щодо опанування екологічними знаннями та вміння рефлексувати за результатами професійної діяльності та особистісним впливом на докільця).

Характерною ознакою формування системи екологічних знань старшокласників є його структурованість, що проявляється в послідовності складових одиниць навчального процесу, саме тому нами обрано наступні етапи формування системи екологічних знань учнів старшої школи, які є основою становлення їх екологічного світогляду: накопичення базових екологічних знань, систематизація екологічних знань та їх інтеграція у структуру світогляду старшокласників, використання здобутих знань у природоохоронній і майбутній професійній діяльності.

Отже, складність досліджуваного явища вимагає чіткого обґрунтування моделі цього процесу, із виділенням принципів, структурних компонентів, забезпечення відповідних дидактичних умов, добору найоптимальніших форм та методів, що сприятимуть формуванню системи екологічних знань старшокласників у процесі фундаменталізації змісту освіти.

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО АСПЕКТУ ПРОЦЕСУ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ СТАРШОКЛАСНИКІВ

С. Е. Трубочева, канд. пед. наук

Згідно філософії конструктивізму, кожна людина упродовж життя конструює своє власне бачення навколишнього світу, відповідно, і бачення свого власного розвитку і зростання, зокрема в освіті і професійному становленні. Для цього їй потрібно створити певні умови, включити в певну навчальну технологію з діагностикою її особливостей, запропонувавши перелік фундаментальних освітніх об'єктів із способами та можливими засобами опанування ними, з обов'язковим представленням отриманих практичних результатів.

У психології і педагогіці виявлена і добре вивчена залежність вибору професії від спрямованості навчальних і трудових інтересів учнів, від успішності основних видів їх повсякденної діяльності. Оскільки різнобічний розвиток особистості передбачає достатній рівень розвитку здібностей до провідних видів діяльності, в основу організації та забезпечення професійно-орієнтованої навчальної діяльності учнів має бути покладена інваріантна система з основних видів діяльності. Така інваріантна основа освітнього та виховного процесу, у вигляді універсальних навчальних дій, з одного боку буде відігравати фундаменталізуючу роль у процесі формування змісту освіти, а з іншого узагальнювати та систематизувати вимоги до інтегрованого результату сучасної освіти – ключових компетентностей учнів. У зв'язку з цим завданням освіти є створення умов для набуття учнями знань, умінь і досвіду такої діяльності в узагальненій формі.

Реалізація цього аспекту можлива у процесі виконання учнями проектною діяльності. Найперспективнішими видами проектною діяльності, з огляду на її потенційні психолого-педагогічні можливості, є колективні міжпредметні чи надпредметні проекти, що не тільки виступають як інтегруючий фактор і фактор сучасної освіти, не тільки систематизують знання, а й забезпечують максимальне його наближення до реальних потреб життя, творчої